

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ ΕΠΙ ΤΩ ΑΓΙΩ ΠΑΣΧΑ

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ, ΕΙΡΗΝΗΝ ΚΑΙ ΕΛΕΟΣ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

* * *

Τὴν ψυχοφελὴ πληρώσαντες Τεσσαρακοστὴν καὶ προσκυνήσαντες τὰ Πάθη καὶ τὸν Σταυρὸν τοῦ Κυρίου, ἰδοὺ καθιστάμεθα σήμερον κοινωνοὶ τῆς ἐνδόξου Αὐτοῦ Ἀναστάσεως, λαμπρυνόμενοι τῇ πανηγύρει καὶ ἀναβοῶντες ἐν χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ τὸ κοσμοσωτήριον ἄγγελμα «Χριστὸς Ἀνέστη»!

Ὅ,τι πιστεύομεν, ὅ,τι ἀγαπῶμεν, ὅ,τι ἐλπίζομεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι συνδέεται μὲ τὸ Πάσχα, ἀπὸ αὐτοῦ ἀντλεῖ τὴν ζωτικότητα του, ἀπὸ αὐτοῦ ἐρμηνεύεται καὶ νοηματοδοτεῖται. Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς Θείας ἀγάπης εἰς τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν προσδοκίαν τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν «ἀποκαραδοκίαν» τῆς συστεναζούσης κτίσεως. Ἐν αὐτῇ ἀπεκαλύφθη τὸ νόημα τοῦ «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν»¹ καὶ τοῦ «καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὰ πάντα, ὅσα ἐποίησεν, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»².

Ὁ Χριστὸς εἶναι «τὸ Πάσχα ἡμῶν»³, «ἡ ἀνάστασις πάντων». Ἐάν ἡ πτώσις ὑπῆρξεν ἀναστολή τῆς πορείας τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ «καθ' ὁμοίωσιν», ἐν Χριστῷ ἀναστάντι ἀνοίγεται πάλιν εἰς τὸν «ἡγαπημένον τοῦ Θεοῦ» ἡ ὁδὸς τῆς κατὰ χάριν θεώσεως. Συντελεῖται τὸ «μέγα θαῦμα», τὸ ὅποῖον ἴαται τὸ «μέγα τραῦμα», τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὴν ἐμβληματικὴν εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως ἐν τῇ Μονῇ τῆς Χώρας, ἀτενίζομεν τὸν κατελθόντα «μέχρις Ἰδαίου ταμείων» Κύριον τῆς δόξης καὶ καθελόντα θανάτου τὸ κράτος, νὰ ἀναδύηται ζωηφόρος ἐκ τοῦ τάφου, συνανιστῶν τοὺς γενάρχας τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ ἐν αὐτοῖς ἅπαν τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἀπ' ἀρχῆς καὶ μέχρι τῶν ἐσχάτων, ὡς ἐλευθερωτὴς ἡμῶν ἐκ τῆς δουλείας τοῦ ἀλλοτρίου.

Ἐν τῇ Ἀναστάσει φανεροῦται ἡ ἐν Χριστῷ ζωὴ ὡς ἀπελευθέρωσις καὶ ἐλευθερία. «Τῇ ἐλευθερίᾳ ... Χριστὸς ἡμᾶς ἠλευθέρωσε»⁴. Τὸ περιεχόμενον, τὸ «ἦθος» αὐτῆς τῆς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία πρέπει νὰ βιωθῇ ἐνταῦθα χριστοπρεπῶς, πρὶν τελειωθῇ ἐν τῇ ἐπουρανίῳ Βασιλείᾳ, εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ βιωματικὴ πεμπτουσία τῆς «καινῆς κτίσεως». «Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῆ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις»⁵. Ἡ ἐλευθερία τοῦ πιστοῦ, τεθεμελιωμένη εἰς τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Σωτήρος, εἶναι πορεία πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν, εἶναι «πίστις δι' ἀγάπης

¹ Γεν. α', 26.

² Γεν. α', 31.

³ Α' Κορ. ε', 7.

⁴ Γαλ. ε', 1.

⁵ Γαλ. ε', 13.

ένεργουμένη»⁶. Είναι έξοδος από την «Αίγυπτον τῆς δουλείας» καί τῶν ποικίλων ἀλλοτριώσεων, χριστοδώρατος ὑπέρβασις τῆς ἐσωστρεφοῦς καί συρρικνωμένης ὑπάρξεως, ἐλπίς αἰωνιότητος, ἡ ὁποία ἐξανθρωπίζει τόν ἄνθρωπον.

Ἐορτάζοντες τό Πάσχα, ὁμολογοῦμεν ἐν Ἐκκλησίᾳ, ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ «ἔχει ἤδη ἐγκαθιδρυθῆ, ἀλλά δέν ἔχει ἀκόμη ὀλοκληρωθῆ»⁷. Ἐν τῷ φωτί τῆς Ἀναστάσεως, τά ἐγκόσμια πράγματα ἀποκτοῦν νέον νόημα, ἐφ' ὅσον εἶναι ἤδη μεταμορφωμένα καί μεταμορφούμενα. Τίποτε δέν εἶναι ἀπλῶς «δεδομένον». Τά πάντα εὐρίσκονται ἐν κινήσει πρὸς τήν ἐσχατολογικὴν τελειώσιν των. Αὐτή ἡ «ἀκράτητος φορά» πρὸς τήν Βασιλείαν, ἡ ὁποία βιοῦται κατ' ἐξοχήν ἐν τῇ εὐχαριστιακῇ συνάξει, προφυλάσσει τόν λαόν τοῦ Θεοῦ ἀφ' ἐνός μὲν ἀπό τήν ἀδιαφορίαν διὰ τήν ἱστορίαν καί τήν παρουσίαν τοῦ κακοῦ ἐν αὐτῇ, ἀφ' ἐτέρου δέ ἀπό τήν λήθην τοῦ Κυριακοῦ λόγου «ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου»⁸, τῆς διαφορᾶς δηλονότι μεταξύ τοῦ «ἤδη» καί τοῦ «ὄχι ἀκόμη» τῆς ἐλεύσεως τῆς Βασιλείας, συμφώνως καί πρὸς τό θεολογικώτατον «Ὁ Βασιλεὺς ἦλθεν, ὁ Κύριος Ἰησοῦς, καί ἡ Βασιλεία του θά ἔλθῃ»⁹.

Κύριον γνώρισμα τῆς θεοσδότου ἐλευθερίας τοῦ πιστοῦ εἶναι ὁ ἀσίγαστος ἀναστάσιμος παλμός, ἡ ἐγρήγορσις καί ὁ δυναμισμός της. Ὁ χαρακτήρ αὐτῆς ὡς δώρου τῆς χάριτος ὄχι μόνον δέν περιορίζει, ἀλλά ἀναδεικνύει τήν ἰδικήν μας συγκατάθεσιν εἰς τήν δωρεάν, καί ἐνδυναμώνει τήν πορείαν μας καί τήν ἀναστροφήν μας ἐν τῇ νέα ἐλευθερίᾳ, ἡ ὁποία ἐμπερικλείει καί τήν ἀποκατάστασιν τῆς ἀλλοτριωθείσης σχέσεως τοῦ ἀνθρώπου μέ τήν κτίσιν. Ὁ ἐν Χριστῷ ἐλεύθερος δέν ἐγκλωβίζεται εἰς «γῆινα ἀπόλυτα», ὡς «οἱ λοιποί, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα»¹⁰. Ἡ ἐλπίς ἡμῶν εἶναι ὁ Χριστός, ἡ ἐν Αὐτῷ ὀλοκληρωμένη ὑπαρξις, ἡ λαμπρότης καί ἡ φωτοχυσία τῆς αἰωνιότητος. Τά βιολογικά ὄρια τῆς ζωῆς δέν ὀρίζουν τήν ἀλήθειάν της. Ὁ θάνατος δέν εἶναι τό τέλος τῆς ὑπάρξεώς μας. «Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἡλευθέρωσε γάρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτήρος θάνατος. Ἔσβεσεν αὐτόν ὑπ' αὐτοῦ κατεχόμενος. Ἐσκύλευσε τόν Ἄϊδην ὁ κατελθὼν εἰς τόν Ἄϊδην»¹¹. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία εἶναι ἡ «ἄλλη πλάσις»¹² τοῦ ἀνθρώπου, πρόγευσις καί προτύπωσις τῆς πληρώσεως καί τῆς πληρότητος τῆς Θείας Οἰκονομίας ἐν τῷ «νῦν καί ἀεὶ» τῆς ἐσχάτης ἡμέρας, ὅτε οἱ «εὐλογημένοι τοῦ Πατρός» θά ζοῦν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μετά τοῦ Χριστοῦ, «ὀρώντες αὐτόν καί ὀρώμενοι καί ἄληκτον τήν ἀπ' αὐτοῦ εὐφροσύνην καρπούμενοι»¹³.

Τό Ἅγιον Πάσχα δέν εἶναι ἀπλῶς μία θρησκευτικὴ ἐορτή, ἔστω καί ἡ μεγίστη δι' ἡμᾶς τούς Ὀρθοδόξους. Κάθε Θεία Λειτουργία, κάθε προσευχή καί δέησις τῶν πιστῶν, κάθε ἐορτή καί μνήμη Ἁγίων καί Μαρτύρων, ἡ τιμὴ τῶν ἱερῶν εἰκόνων, ἡ

⁶ Γαλ. ε', 6.

⁷ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Ἁγία Γραφή, Ἐκκλησία, Παράδοσις*, μτφρ. Δ. Τσάμη, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1976, σ. 37.

⁸ Ἰωάν. ιη', 36.

⁹ Γεωργίου Φλωρόφσκυ, ὁ.π., σ. 99.

¹⁰ Α' Θεσσ. δ', 13

¹¹ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Λόγος Κατηχητήριος εἰς τήν ἁγίαν καί λαμπροφόρον ἡμέραν τῆς ἐνδόξου καί σωτηριώδους Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσεως*.

¹² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, *Ἐπιήθικα*, ΒΕΠΕΣ 61, σ. 227.

¹³ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ, *Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως*, Δ', 27 (100), Κεῖμενον, μετάφρασις, σχόλια Ν. Ματσούκα, ἐκδ. Πουρναρά, Θεσσαλονίκη 1985, σ. 452.

«περισσεΐα τῆς χαρᾶς» τῶν Χριστιανῶν (Β΄ Κορ. η΄, 2), κάθε πράξις θυσιαστικῆς ἀγάπης καὶ ἀδελφοσύνης, ἢ ὑπομονή ἐν ταῖς θλίψεσιν, ἢ οὐ κατασχύνουσα ἐλπίς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, εἶναι πανήγυρις ἐλευθερίας, ἐκπέμπουν πασχάλιον φῶς καὶ ἀναδίδουν τό ἄρωμα τῆς Ἀναστάσεως.

Ἐν τῷ πνεύματι τούτῳ, δοξάζοντες τὸν πατήσαντα θανάτῳ τὸν θάνατον Σωτήρα τοῦ κόσμου, ἀπευθύνομεν πρὸς πάντας ὑμᾶς, τοὺς ἐν ἀπάσῃ τῇ Δεσποτεῖα Κυρίου τιμιωτάτους ἀδελφούς καὶ τὰ προσφιλέστατα τέκνα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἐόρτιον ἀσπασμόν, εὐλογοῦντες μαζί σας γηθοσύνως, ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, Χριστόν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Φανάριον, Ἅγιον Πάσχα, βκα΄

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος
διάπυρος πρὸς Χριστόν Ἀναστάντα εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν Θεῖαν Λειτουργίαν τῆς ἐορτῆς τοῦ Ἁγίου Πάσχα, μετὰ τὸ Ἱερόν Εὐαγγέλιον